

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 4. Utrùm lex naturalis capax sit mutationis propriè dictæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

circa bonum & malum, & cum fragilitate sibi con- naturali, evidenter requiritur, ut Deus statuat, & auctoritate sua sanciat ea quæ sunt juris naturalis, præcipiendo scilicet ea quæ ex natura rei necessaria sunt ad vivendum honeste, & ea prohibendo quæ ex natura rei turpia & inhonesta sunt, atque ita creature rationali hæc vitandi & illa faciendi imponendo propriè & strictè dictam obligationem, contra quam qui agerent, reatum culpæ & pœnæ propriè & strictè dictum, & quidem in rebus naturæ rationali graviter repugnantibus, culpæ mortalis & pœnæ æternæ incurrerent. Ergo, &c.

Prob. min. Quia si Deus creaturam rationalem, qualem condidit, relinqueret naturali iudicio rationis approbantis alia ut consona naturæ rationali, alia verò ut naturæ rationali dissona reprobantis, eam ad bonum agendum non moveret, aut à faciendi malo non deterreret, nisi valde inefficaciter, ut ostendit experientia eorum omnium, quos offensæ divinæ & æternæ damnationis, quam tamen sola offensæ Dei gravis, & ejus vel formalis vel saltem virtualis contemptus inducere potest, consideratio, ad faciendâ eam quorum ommissio, & omittendâ eam quorum commissio naturæ rationali graviter repugnat movere non potest efficaciter. Atqui hoc sapienti, & sanctitati divinæ convenienti gubernationi evidenter adversatur. Ergo, &c.

Obj. Repugnat Deum necessitari ad aliquid ex iis quæ sunt ad extra. Ergo, &c. *R. dist. ant.* Repugnat necessitati absolutè, & extra omnem hypothesein, C. ant. Repugnat necessitati ex aliqua hypothesei, ipsi libera, N. ant. Nam v. g. ex hypothesei quòd Deus promiserit aliquid, non potest non implere promissum, quia non implere promissum, intrinsecè & essentialiter dedecet naturam divinam. Non potest autem Deus, qui essentialiter indefectibilis est, aliquid, quod naturam divinam dedecet.

Propter eandem rationem, ex hypothesei quòd condiderit naturam rationalem, qualem condidit, non potest non ei legem naturalem imponere; quia ex hypothesei, quòd eam condiderit, non potest eam non sapienter, & modo sanctitati suæ convenienti gubernare: nam naturam rationalem conditam deferere, aut non sapienter gubernare, intrinsecè & essentialiter naturam divinam dedecet; nec potest eam, qualis condita est, sapienter, & modo sanctitati suæ convenienti gubernare sine lege naturali, præcipiente illa, quæ ex natura rei honesta, & ad honestè vivendum necessaria sunt, & illa prohibente, quæ ex natura rei turpia sunt & inhonesta.

ARTICULUS IV.

Utrum lex naturalis capax sit mutationis propriæ dictæ.

RESPONSIO.

L Ex naturalis non potest mutari propriè.

Prob. Quia lex mutatur propriè, cum mutatur in se. Atqui lex naturalis non potest mutari in se. Ergo, &c. *Prob. min.* Lex mutatur in se, aut quando definit, quia definit conducere ad bonum commune, vel etiam incipit ei esse contraria; aut quando ad aliquod tantum tempus lata est, quo proinde finito, eo ipso extinguitur; aut quando abrogatur à superiore; aut quando contraria consuetudine præscribitur; aut etiam, si vis, quando restringitur per dispensationem propriè dictam. Atqui nihil horum legi naturali potest contingere. Ergo, &c.

Prob. min. Nam 1. Lex naturalis non potest per se ipsam definire, quia neque ad tempus lata est, sed in perpetuum, neque potest unquam non conducere ad bonum commune naturæ rationalis: cum præcipiat, aut prohibeat ea tantum, quorum ommissio aut commissio intrinsecè, & essentialiter ipsam naturam rationalem dedecet, & consequenter ea tan-

tum præcipiat, aut prohibeat, quæ fieri, aut omit- ti semper conducet ad bonum commune naturæ rationalis.

2. Non potest abrogari à superiore, quia non habet superiorem, nisi Deum, à quo necessariò lata est ex hypothesei præsentis. 3. Non potest præscribi contraria consuetudine, quia consuetudo ab hominibus induc- ta non potest prævalere juri naturali; jus enim hu- manum non potest prævalere juri divino, quale est jus naturale. 4. denique, non potest restringi per dispen- sationem propriè dictam, quia nulla potestas etiam- si divina sit, dispensare potest propriè in jure natura- li, ut probabitur Art. seq. Ergo, &c.

Obj. 1. Communitas bonorum fuit de jure naturali. Atqui tamen jure gentium introducta est bonorum divisio & proprietates. Ergo, &c. *R.* Communitatem bonorum fuisse de jure naturali negativè, non positivè. Nam jus naturale permittit quidem bonorum communitatem, at non præcepit, nec prohibuit bonorum divisionem & proprietatem. Unde cum jure gen- tium divisio & proprietates bonorum introducta est rationabiles ob causas, nihil juri naturali contrarium statutum est.

Obj. 2. De jure naturali fuit non solum negativè, sed etiam positivè, ut omnes homines essent liberi. Atqui tamen jure gentium introducta est servitus. Er- go, &c. *R. dist. maj.* De jure naturali fuit non solum negativè, sed etiam positivè, ut omnes homines es- sent liberi, nulla supposita culpa vel injuria. C. maj. lex enim naturalis non solum permittit, sed etiam præcepit, ut, nulla supposita culpa vel injuria, sua frue- rentur homines libertate. De jure naturali fuit, &c. supposita aliqua culpa vel injuria propter quam potuit iuste bellum inferri hostibus, N. maj. Nam lex natu- ralis permittit pro eo casu homines in servitutem redigere: si enim licuit per legem naturalem eo ca- su hostem interficere, à fortiori per legem natu- ralem licuit, mortem in servitutem commutare. Servitus igitur jure gentium in casu iusti belli in- troducta est, non reluctante, sed consentiente ju- re naturali.

Obj. 3. Per legem humanam præscriptionis, dero- gatum est legi naturali, prohibenti ne retineatur alie- num, invito domino. Ergo, &c. *R. neg. ant.* Nam lex præscriptionis, ab humano legislatore lata, non facit ut alienum, manens alienum, retineatur invito do- mino; sed solum facit, ut id quod erat alienum, jam non sit alienum, sed proprium possidentis, quatenus legislator humanus, qui ut communitatis prin- cepts, disponere potest de bonis privatorum, quantum expedit bono communi, statuit ut qui bona fide & certo tempore possederit rem alienam, acquirat do- minium illius, eoque dominio privetur prior domi- nus; statuit, inquam, ad lites impediendas, & pu- niendos negligentes dominos, qui rerum suarum cu- ram negligunt. Lex autem naturalis neque prohibuit unquam hoc statui, cum hoc statui bono communi multum expediat; neque præcepit unquam rem alie- nam restitui priori domino, postquam desit esse aliena, & ad priorem dominum pertinere. Lex igitur præscriptionis legi naturali non contraria, sed consentanea est.

Obj. 4. Leges humanæ requirentes certam solem- nitatem in contractibus, ad hoc ut sint validi, de- rogant legi naturali: nam re ipsa reddunt invali- dos contractus, qui antea jure naturali validi erant. Ergo, &c. *R. neg. ant.* Nam leges illæ juri naturali non derogant, sed solum addunt aliquid, quod qui- dem jus naturale non præcipit, sed nec prohibet addi, quatenus ad valorem contractuum requirunt certas condiciones, quæ quidem non requiruntur ex natura rei, & quæ proinde non requiruntur lege natu- rali, sed quas requiri bono communi expedit, & quas proinde requiri permittit lex naturalis. Leges igitur requirunt certam in contractibus solemni- tatem, permittente, non contradicente lege natura- li, quæ contractus illos non dictavit fore validos, nec validos esse voluit, nisi quandiu legislator hu- manus,

manus, propter commune bonum, ad eorum valorem aliquas conditiones communi bono expedientes non requisivit.

ARTICULUS V.

Utrum lex naturalis pati possit dispensationem propriè dictam.

RESPONSIO.

Nulla potestas, sive humana, sive divina, dispensare potest propriè in lege naturali.

Prob. Nam superior non dicitur dispensare propriè in lege, nisi cum personam aliquam liberat ab obligatione legis, manentibus omnibus circumstantiis, in quibus lex viget & obligat. Atqui nequidem Deus potest personam aliquam eximere ab obligatione legis naturalis, manentibus omnibus circumstantiis, in quibus obligat. Ergo, &c.

Prob. min. Quia si Deus eximeret personam aliquam ab obligatione legis naturalis, manentibus omnibus circumstantiis in quibus obligat, permetteret aliquid intrinsecè malum: tandiu enim omisso vel commissio actionis quam præcipit vel prohibet lex naturalis, est intrinsecè mala, quandiu manent omnes circumstantiæ in quibus lex naturalis præcipit vel prohibet actionem illam, proindeque obligat ad illam faciendam vel non faciendam: nam fundamentum actionem illam lege naturali præcipiendi vel prohibendi, proindeque obligandi ad illam faciendam vel non faciendam, est intrinseca malitia, seu intrinseca cum natura rationali dissonantia omissionis vel commissionis ejus. Atqui evidenter repugnat Deum permittere aliquid intrinsecè malum, seu intrinsecè dissonantem naturæ rationali, quæ tali: hoc enim evidenter adversatur summæ sanctitati divinæ. Ergo, &c.

Obj. 1. Deus dispensavit cum Abraham, ut filium suum posset occidere. Ergo, &c. *R. neg. ant.* Nam Deus non permisit Abrahamo, ut filium suum interficeret, manentibus omnibus circumstantiis, in quibus occisio hominis est extrinsecè mala, & prohibetur lege naturali: prius enim, ut supremus vitæ & necis arbiter, jus in vitam filii innocentis concessit Abrahamo, quam præciperet & permetteret illi, ut filium occideret.

Obj. 2. Deus propriè dispensavit cum Osea propheta, ut posset fornicari. Ergo, &c. *R. neg. ant.* Nam Deus non concessit propheta, ut ad mulierem accederet ante matrimonium cum ea initum, sed solum iussit illi, ut eam, quæ fornicaria fuerat, uxorem duceret, & ad eam affectu maritali accederet, quorum certè neutrum legi naturali repugnat. Porro mulier illa, etiam post matrimonium cum propheta initum, dicitur fornicaria propter vitæ præcedentis infamiam, & filii ejus filii fornicationum appellantur, propter opprobrium matris.

Obj. 3. Deus dispensavit cum Israelitis, ut possent furari vasa Egyptiorum. Ergo, &c. *R. neg. ant.* Non enim Deus concessit Israelitis, ut Egyptiorum vasa raperent, manentibus omnibus circumstantiis, in quibus hoc tanquam furtum lege naturali prohibitum erat: rapere enim rem alienam invito domino, non est furtum, nec lege naturali prohibitum, nisi quandiu res aliena manet aliena. At prius quam Deus Israelitis concederet, ut spoliarent Egyptios, Egyptiorum vasa Israelitis donavit, vel ut supremus bonorum omnium dominus, vel ut supremus iudex, nimirum ad puniendos Egyptios ob summam eorum in Israelitis immanitatem, aliave scelera, aut ad retribuendam Israelitis debitam laborum Egyptiis imperforum mercedem. Dum igitur Deus Israelitis concessit, ut Egyptiorum vasa raperent, concessit illis, ut, quod suum erat, sumerent, quod certè lege naturali nunquam fuit prohibitum.

Obj. 4. Deus dispensavit cum Patriarchis in polygamia, & cum Judæis in libello repudii. Ergo, &c. *R. neg. ant.* quoad utramque partem. Nam I. Deus

non concessit Patriarchis, ut plures uxores ducerent, manentibus omnibus circumstantiis, in quibus pluralitas uxorum lege naturali prohibetur: non enim lex naturalis prohibet pluralitatem uxorum, nisi quandiu manet mariti inhabilitas ad plures uxores ducendas, quam inhabilitatem tollere potest Deus, vel ut author naturæ, cui in ordine ad conservationem & propagationem proles jure matrimonii subjacent; unde & de illis pro arbitrio statuere potest; vel ut supremus corporum dominus, in plures uxores dividendo dominium corporis mariti. Deus autem in Patriarchis prius sustulit naturalem ad plures uxores ducendas inhabilitatem, quam illis concederet uxorum pluralitatem, & ita pluralitatem uxorum concessit illis in iis circumstantiis, in quibus lege naturali nullatenus prohibita fuit.

2. Deus non permisit Judæis, ut priore uxore superstiti, secundam ducerent in iis circumstantiis, in quibus lex naturalis hoc prohibet: lex enim naturalis non prohibet secundam duci uxorem, priore vivente, nisi quandiu matrimonium eum illa initi vinculum manet. At Deus permittendo Judæis libellum repudii, prioris matrimonii vinculum dissolvebat, & ita Judæis non concedebat, ut priore uxore superstiti, ad secundas convolarent nuptias, nisi dissoluto autoritate divina prioris matrimonii vinculo, pro quo casu non erant lege naturali prohibita secundæ nuptiæ.

Obj. 5. Deus dispensavit cum Machabæis, ut posset Sabbatum violare. Ergo, &c. *R. Machabæi non usi sunt dispensatione, sed interpretatione: tantum enim interpretati sunt se non esse violaturos Sabbatum, opus ad vitam conservandam necessarium exercendo, & rectè interpretati sunt.*

Obj. 6. Deus quotidie dispensat per Summum Pontificem in votis & juramentis, quorum tamen obligatio naturalis est. Ergo, &c. *R. Deum per Summum Pontificem, tanquam Vicarium suum & Oeconomum, dispensare in votis & juramentis, non concedendo, ut sibi non reddatur quod promissum est, sed relaxando promissionem sibi factam. Unde per ejusmodi dispensationem Deus non concedit homini, ut non reddat quod promissit, manentibus circumstantiis, in quibus lex naturalis obligat ad reddendum promissum: lex enim naturalis ad reddendum promissum non obligat, relaxata promissione; & ita Deus per ejusmodi dispensationem non dispensat propriè in lege naturali. Porro similiter Deus per Summum Pontificem dispensat in matrimonio rato, non consummato, per eum tollendo vinculum, & matrimonii contractum rescindendo, qui contractus subest auctoritati Dei, ut auctori naturæ, & rerum omnium Domino.*

Quæres, utrum lex naturalis pati possit saltem improprie dictam dispensationem?

R. Affirmativè. Nam per dispensationem improprie dictam intelligitur vel authentica legis interpretatio, vel materiæ mutatio facta authenticè, seu per auctoritatem superioris. Atqui hoc utrumque in legem naturalem cadere potest. Ergo, &c. Hæc tamen nostra responsio restrictionem aliquam admittit. Sunt enim quædam legis naturalis præcepta, in quibus nequidem improprie dispensari potest. Tale est præceptum prohibens odium Dei, blasphemiam, &c. Nam odium Dei & blasphemia ita mala sunt intrinsecè, ut per nullam in objecto aut circumstantiis mutationem factam fieri possint non mala, & licita. Idem dic de præcepto naturali prohibente mendacium: mendacium enim talis est naturæ & malitiæ, ut nullæ sint possibiles circumstantiæ, in quibus naturam rationalem non dedecet, proindeque in quibus non turpe sit & inhonestum: aliqui Deus posset mentiri, & homines ad mentiendum impellere: quod multum elevarer veracitatem divinam: non enim posset summam à nobis fidem exigere, nec religionis nostræ principia summam haberent certitudinem.

Quæres, utrum lex naturalis indigeat declaratione & interpretatione?

R. in multis indigere. Ratio est, quia multa, quæ sunt